

«شهروند» از زبان کارگردانان مستندهای «مقدس نما»، «تارکد» و «داستان یک پایان» بررسی می کند

تاریخ به روایت سینمای مستند!

📌 **شهروند** | با هر متر و معیاری -اگر بنا را بر شمار جوایز جشنواره‌های مطرح و برگزاری جشنواره‌های رده بالای جهانی قرار دهیم- سینمای مستند موفق‌ترین

جنبه‌های حضور سینمای ایران در مجامع بین‌المللی را به ثبت رسانده است. تا جایی که گفته می‌شود از حدود چهارهزار جایزه‌ای که سینمای ایران در این چهل‌وسه، چهار سال اخیر به‌دست آورده، بیش از نیمی متعلق به سینمای مستند بوده است. همین هم جای خالی این نوع سینما را در صفحات و بخش‌های فرهنگی و هنری رسانه‌های مختلف یادآوری می‌کند. از این‌رو، تلاش داریم هر هفته یا حداقل دو هفته یک‌بار به معرفی شماری از فیلم‌های مستند از زبان کارگردانان این فیلم‌ها بپردازیم. رویکردی که در این هفته با فیلم‌های «مقدس نما»، «تارکد» و «داستان یک پایان» آغاز می‌شود.

مستند «مقدس نما» به کارگردانی عباس کنعانی به فعالیت‌های انجمن حجتیه از سال ۱۳۳۲ تا سال ۱۳۶۲ پرداخته و فراز و نشیب‌های تقابل این انجمن با انقلاب اسلامی و همراهی با رژیم شاه را به‌صورت زمان‌مند و تاریخی روایت کرده است. این فیلم در چهلمین سالگرد تعطیلی ظاهری انجمن حجتیه پس از سخنرانی معروف امام خمینی (ره) در مردادماه ۱۳۶۲ در مدت زمان ۵۱ دقیقه تلاش کرده روایتی کلی از این انجمن را به مخاطب عرضه کند. به بهانه رونمایی از این مستند در چهلمین سالگرد تعطیلی انجمن حجتیه پای صحبت امیرعباس کنعانی، کارگردان مستند «مقدس نما»، نشست‌ایم درباره تجربه ساخت این مستند تحصین شده.

*** نقطه‌آغاز مستند«مقدس نما»از کجا بود؟

ببینید؛ من همیشه احساس می‌کردم که در جمع بچه‌های حزب‌اللهی و مذهبی دو نوع نگاه نسبت به اسلام وجود دارد که یکی اسلامی است که جز حفظ دین خود به همه‌چیز بی‌تفاوت است و دیگری تفکری است که ما به آن پایبندیم و آن هم اسلام سیاسی است. برای بررسی این تقابل، سوره انجمن حجتیه را در دستور کار قرار دادیم که در زمان تأسیس اولیه در حد فاصل سال‌های ۳۲ تا ۴۲ اکثر علما در موضع مبارزه با بهائیت از آن حمایت می‌کردند، اما از سال ۴۲ به بعد که نهضت امام خمینی (ره) برای مبارزه با شاه کلید خورد، آرام‌آرام تقابل آنها با این جریان عیان شد تا جایی‌که در دهه ۵۰ این انجمن همکاری‌هایی با ساواک داشت.

*** شما به‌همین جنبه‌های تاریخی در این مستند پرداخته‌اید؟

پیش از انقلاب، در شرایطی که عده‌ای از مبارزان در جریان نهضت امام خمینی (ره) در مسیر مبارزه با رژیم پهلوی دستگیر، تبعید و حتی اعدام می‌شدند، این گروه در حال همکاری با ساواک بودند. ما سراغ این موضوع رفتیم که در مبارزه با فرقه ضد اسلامی بهائیت، دو گروه به‌ظاهر مبارزه می‌کردند که یکی نهضت امام خمینی (ره) و دیگری همین انجمن حجتیه بود و این سوال را مطرح کردیم که واقعا فعالیت کدام یک منجر به موفقیت شده است.

*** پاسخ خودتان به این سوال چیست؟

انجمن حجتیه هیچ‌گاه نمی‌توانست خطر فرقه بهائیت را از سر این کشور دفع کند و این

کارگردان فیلم «تارکد» درباره پرونده‌های معروف امنیتی

دهه ۶۰ به روایت اسناد لانه جاسوسی

«تارکد» نام یک مجموعه مستند است به کارگردانی محمد صالح نیکنام که با محوریت پرونده‌های امنیتی دهه ۶۰ ساخته شده است. این کارگردان درباره این مجموعه که اخیرا در شبکه مستندروی آنتن رفته، صحبت‌کرده است.

*** درباره مجموعه «تارکد» توضیحاتی کلی می‌دهید؟

«تارکد» مجموعه مستندی ۱۰ قسمتی است که در هر قسمت به موضوعات مرتبط با پرونده‌های حساس دهه اول پس از انقلاب اسلامی می‌پردازد. سوره‌های این مستند از سال‌های ۵۷ تا ۶۷ را شامل می‌شود و بیشتر ناظر به پرونده‌هایی است که سوبه‌های امنیتی داشته و محل اتهامات و بحث‌های زیادی بوده‌اند؛ از جریانات نخست‌وزیری گرفته تا پرونده‌های مربوط به سینمارکس، عباس امیرانتظام، آیت‌الله شریعتمداری و پرونده‌های پریخت دیگر.

*** از چه زاویه‌ای به این پرونده‌ها پرداخته شده؟

تلاش ما این بود که در این مستند سراغ ابعاد تازه‌ای برویم که در این سال‌ها به آنها پرداخته نشده است. در واقع، در تمام این سال‌ها مدام گفته شده بود که استاد به‌دست آمده از لانه جاسوسی باید مورد بازخوانی قرار بگیرد و ما هم تلاش کردیم به این اسناد بیشتر بها بدهیم. خودمان هم فکر نمی‌کردیم وقتی سراغ این اسناد برویم، با این حجم از اسناد عجیب و غریب، با اطلاعات زیاد و درعین حال صریح مواجه شویم.

*** پس اصل و اساس روایت را این اسناد تعیین کرده‌اند؟

محتوای مستند برگرفته از اسناد لانه جاسوسی یا برخی از اسناد باگانی وزارت امور خارجه است که در سال‌های اخیر از طبقه‌بندی محرمانه خارج شده است.

*** سوره‌ها چه؟

نمی‌توانیم ادعا کنیم که این مجموعه همه موضوعات امنیتی مهم دهه ۶۰ را پوشش می‌دهد؛ چراکه در آن مقطع پرونده‌های متعددی در جریان بوده است. هدف‌گذاری این مستند اما از ابتدا این‌گونه بود که این ۱۰ قسمت را به‌عنوان فصل ابتدایی یک پروژه بلندمدت‌تر مدنظر داشته باشیم. معیار ما برای انتخاب ۱۰ سوره برای ۱۰ قسمت ابتدایی نیز سهولت دسترسی به اسنادشان بود. نکته دیگر توجه به موضوعات روز مانند مواضع برخی رسانه‌های خارجی درباره شخصیت‌هایی مثل عباس امیر انتظام و آیت‌الله شریعتمداری در سال‌های اخیر بود که تلاش دارنند بارالانه محتوای غلط، روایت مطلوب خود را بسازند.

✂ خبراवल

پیام وزیر ارشاد به جشن مهر سینمای ایران

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در پیامی که به دومین «جشن مهر سینمای ایران» صادر کرد، گفت که این رویداد صحنه ظهور نسل نو و بستر بهره‌مندی از سرمایه‌های سینمایی استان‌ها خواهد بود. به گزارش ایرنا، در بخشی از پیام محمدمهدی اسماعیلی آمده: «از جمله رویدادهایی که منحصرا بر ساخته تکثراندیشی و عدل محوری دولت سیزدهم است، «رویداد مهر سینمای ایران» است که صحنه ظهور نسل نو و بستر بهره‌مندی از سرمایه‌های سینمایی استان‌هاست. میدان مبارکی که جهادگران سینمای امروز را به تولید و توسعه هنر فراخوانده است و می‌کوشد با حفظ حرمت و پاسداشت پایگاه سینما، نشاط فردی و آگاهی اجتماعی را در اضلاع جغرافیای ایران اسلامی تعمیم بخشد. اولویت‌بخشی به این رویداد نوپدید و آتیهمند را از ماموریت‌های سازمان سینمایی می‌دانم و امید آن دارم که فرزندان فرهیخته فرهنگ و هنر این سرزمین، با‌عجاز خویش، سفیران برومند سینما باشند.»گفتنی است که «دومین جشن مهر سینمای ایران» از ۲۶ شهریورماه تا ۱۰مهرماه در استان‌ها و ۱۳مهرماه در تهران برگزار خواهد شد.

✂ پرده‌نقره‌ای

مارتین اسکورسیزی روی جلد نشریه تایم

مارتین اسکورسیزی به‌تازگی در مصاحبه با تایم از پروژه‌هایی که دارد روی آنها کار می‌کند، حرف زده است. به گزارش خبرگزاری مهر اسکورسیزی، در این مصاحبه جدید برای اولین بار در مورد اقتباس از رمان «خانه» نوشته مریلین رابینسون صحبت کرده است که با توجه به موضوع داستان می‌توان گفت شباهتی به فیلم‌های حماسی که اسکورسیزی در ۴۰ سال گذشته ساخته است، ندارد. این داستان درباره جک، پسر ناخلف یک کشیش است که پس از ۴۰ سال دوری به خانه برگشته و سعی دارد با پدرش صلح کند. اسکورسیزی درخصوص فیلمی درباره عیسی(ع) هم صحبت کرده که پروژه‌ای است که این فیلمساز در پاسخ به درخواست پاپ به آن فکر می‌کند. بدون در نظر گرفتن «خانه»، «عیسی» و «قاتلان ماه کامل» که ۴۰ اکتبر اکران می‌شود، اسکورسیزی دو فیلم دیگر در دست ساخت دارد که شامل یک فیلم زندگینامه‌ای درباره جری گارسیا «خواننده، نوازنده و ترانه‌نویس دهه ۱۹۶۰» و یک فیلم زندگینامه‌ای درباره تدی روزولت با بازی لئوناردو دی کاپریو می‌شود. یعنی در مجموع این فیلمساز ۸۰ساله روی پنج پروژه کار می‌کند. اسکورسیزی گفته که برنامه‌ای برای بازنشتنکی ندارد و می‌خواهد به کارگردانی ادامه دهد تا زمانی که از نظر فیزیکی دیگر نتواند این کار را انجام دهد. هم‌زمان با این مصاحبه، تصویر اسکورسیزی روی جلد مجله تایم هم اکتبر جای گرفته است.

✂ جعبه‌جادو

دیدار فرمانده ارتش با عوامل سریال بازپرس

امیر سربلشکر سیدعبدالرحیم موسوی، فرمانده کل ارتش جمهوری اسلامی ایران، با تهیه‌کننده سریال «بازپرس» و جمعی از هنرمندان این مجموعه دیدار کرد. به گزارش ایلنا، فرمانده ارتش در این دیدار با بیان اینکه «سوره‌های جذاب و فراوانی برای ساخت فیلم و سریال در ارتش وجود دارد»، از هنرمندان دعوت کرد فیلم‌ها و سریال‌هایی را در مورد جنبه‌های مختلف ارتش بسازند. فرمانده کل ارتش جمهوری اسلامی ایران با اشاره به اینکه «امروز ما برای مقابله و توقیف در برابر دشمنان و افزایش تاب‌آوری و مقاومت در ملت دو نیاز اساسی داریم؛ جهاد تبیین و مقابله با جنگ ترکیبی»، گفت: «هنر از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین مولفه‌های جهاد تبیین و جنگ ترکیبی است. فیلم، سریال، موسیقی و البته تئاتر هم برای مخاطب خاص خودش جذاب‌ترین هستند.» او افزود: «در ارتش جمهوری اسلامی ایران سوره‌های بسیار جذاب و فراوان برای ساخت فیلم و سریال وجود دارد که یکی از آنها همین بخش کوچک و خاص زندگی شهید ستاری بود که الحق آقای قصابیان بسیار خوب از عهده این نقش برآمدند و جای تشکر و خداقت مجدد دارد. از همه هنرمندان دغدغه‌مند دعوت می‌کنم که به این حوزه تقریبا بکر وارد شوند و فیلم‌ها و سریال‌هایی را در مورد جنبه‌های مختلف ارتش بسازند.» در این دیدار، محمدرضا شفیعی تهیه‌کننده، احمدمعظمی کارگردان، حسین تراب‌نژاد نویسنده، محمدرضا شریفی‌نیا، سیدجواد هاشمی، محسن قصابیان، ایوب آقاخانی و سوگل طهماسبی از بازیگران سریال «بازپرس» حضور داشتند.

✂ وداع

درگذشت بازیگر سریال «سلمان فارسی»

سامول سرکیسیان از بازیگران شناخته‌شده کشور ارمنستان که در یکی دو سال اخیر در سریال «سلمان فارسی» ایفای نقش کرده بود، درگذشت و به این مناسبت کارگردان سریال «سلمان فارسی» این اتفاق را تسلیت گفت. به گزارش خبرگزاری تسنیم، در متن پیام داود میرباقری، کارگردان سریال «سلمان فارسی»، به مناسبت درگذشت این بازیگر ارمنستانی آمده: «خبر درگذشت سامول سرکیسیان، بازیگر توانمند ارمنستانی، خبری تلخ بود. او با ایفای نقش بازیل، بازی هنرمندانه‌ای در کاروان سریال «سلمان فارسی» داشت. حضور او و سایر هنرمندان ارمنستانی در پروژه سلمان فارسی، فرصتی گرانبها برای گسترش تعاملات فرهنگی دو کشور بود. به نمایندگی از تمام همکارانم در سریال سلمان فارسی، فقدان این بازیگر توانا را به خانواده و جامعه هنری ارمنستان تسلیت می‌گویم.

گفتنی است که سامول سرکیسیان، متولد سال ۱۹۵۵ میلادی (۱۳۳۴ شمسی) فارغ‌التحصیل دانشکده تئاتر ایروان بود و از سال ۱۹۸۰ میلادی وارد تئاتر دولتی وارزان آرمجیان گنومی شده بود. سرکیسیان در فیلم‌ها و سریال‌های زیادی نیز بازی کرده بود و مدال طلای وزارت فرهنگ ارمنستان را داشت.

✂ موسیقی

رویداد ملی شعر و موسیقی «ایران سرا»

همزمان با روز شعر و ادب و پارسی، مرکز موسیقی و مرکز آفرینش‌های ادبی حوزه هنری برنامه مشترکی به نام «ایران سرا» برگزار می‌کنند. به گزارش خبرآنلاین، این برنامه در روزهای بیست‌وهفتم و بیست‌وهشتم شهریور هم‌زمان با فرا رسیدن روز شعر و ادب پارسی در تالار سوره حوزه هنری برگزار خواهد شد. در این رویداد موسیقایی- ادبی که در قالب دو شب اجرا می‌شود، علاوه بر برگزاری مراسم شعرخوانی با حضور تعدادی از شاعران شناخته‌شده کشورمان، برخی از هنرمندان فعال حوزه موسیقی نیز به اجرای برنامه می‌پردازند. رویداد ملی شعر و موسیقی «ایران سرا» ساعت ۲۱تا ۱۹ روزهای بیست‌وهفتم و بیست‌وهشتم شهریور در تالار سوره حوزه هنری برگزار خواهد شد.

✂ بوم‌نقاشی

۱۵ کشور در نمایشگاه صلح

نمایشگاه بین‌المللی تصویرگری با موضوع صلح روز جمعه ۳۱ شهریور ۱۴۰۲ در گالری زمستان خانه هنرمندان ایران افتتاح می‌شود. به گزارش ایسنا، آثار این نمایشگاه در موضوع کلی صلح. در قالب «صلح با انسان»، «صلح با طبیعت»، «صلح با حیوانات» و «صلح با جهان» خلق شده‌اند. هنرمندان دعوت‌شده در این نمایشگاه از میان تصویرگرانی انتخاب شده‌اند که آثار آنها در فهرست افتخار دفتر بین‌المللی کتاب برای نسل جوان (IBBY) ۲۰٪ منتشرشده است. این هنرمندان از کشورهای روسیه، سوئیس، سوئد، نیوزیلند، اتریش، استونی، استرالیا، دانمارک، برزیل، کانادا، آلمان، اسلواکی، پرو، شیلی و اندونزی هستند. پوستر نمایشگاه نیز براساس یک تصویرسازی از دوشان کلای تصویرگر برجسته اهل جمهوری اسلواکی و برنده جایزه هانس کریستین آندرسن ۱۹۸۸، توسط عباس خاتقلی طراحی شده است.